

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA
MÁSODIK SZEKCIÓ

SOMOGYI kontra MAGYARORSZÁG ÜGY

(5770/05. sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2011. január 11.

*Ezen határozat az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdésében foglalt
köörülmények beálltával válik véglegessé. Szerkesztői változtatás alá eshet.*

A Somogyi kontra Magyarország ügyben,
az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció) Kamaraként
tartott ülésén, melynek tagjai voltak:
Françoise Tulkens, *Elnök*,
Danutė Jočienė,
Dragoljub Popović,
Sajó András,
Nona Tsotsoria,
Kristina Pardalos,
Guido Raimondi, *bírák*,
és Stanley Naismith, *Szekció Hivatalvezető*
2010. december 7-i zárt ülésén lefolytatott tanácskozását követően
az azon időpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy, a Magyar Köztársaság ellen benyújtott kérelem (5770/05 sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény („az Egyezmény”) 34. cikke alapján egy magyar állampolgár, Somogyi Tamás Pál („a kérelmező”) 2005. január 11-én terjesztett a Bíróság elé.

2. A kérelmezőt Havas G., Budapesten praktizáló ügyvéd képviselte A Magyar Kormányt („a Kormány”) Höltzl L. Képviselő képviselte a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumból.

3. A kérelmező azt állította, hogy az Olaszországban rá kiszabott szabadságvesztés büntetés magyar hatóságok általi végrehajtása törvénytelen volt, s hogy nem kapott kártérítést a jogsértés miatt; továbbá, a kérelmező a Magyarországon ellene lefolytatott büntetőeljárás állítólagosan tisztességtelen voltát és hosszát is panaszolta.

4. 2009. március 3-án a Második Szekció Elnöke úgy határozott, hogy közli a panaszt a Kormánnyal. Arról is döntés született, hogy a kérelem érdeméről és elfogadhatóságáról a Bíróság együttes határozatot hoz (29. cikk 1. bekezdés).

A TÉNYEK

I. AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

5. A kérelmező 1951-ben született és Tökölön él.

A. A kérelmezőre Olaszországban kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtása Magyarországon

6. 1999-ben az olaszországi Rimini Bíróság fegyveres rablás miatt nyolc év szabadságvesztésre ítélte a kérelmezőt. (Az Emberi Jogok Európai Bírósága ezt követően megállapította, hogy az olasz hatóságok által lefolytatott eljárás tisztességtelen volta megsértette az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését, s igazságos elégtételt ítelt meg a kérelmező számára: *Somogyi v. Italy*, no. 67972/01, ECHR 2004-IV). A büntetés utolsó napja 2007. december 28. volt.

7. 2003. május 19-én a kérelmezőt átszállították Magyarországra. 2003. október 20-án a magyar Fővárosi Bíróság megállapította, hogy ítéletének fennmaradt részét magyar büntetés-végrehajtási intézet fegyház fokozatában kell letöltenie, s hogy büntetése négyötödének letöltését követően, azaz 2006. május 23. után bocsátható feltételes szabadságra.

8. A kérelmező fellebbezett. 2006. február 16-án a Legfőbb Ügyészség a kérelmező jogorvoslatban részesítését indítványozva beavatkozóként perbe lépett. Az Ügyészség előadta, hogy a kérelmező büntetésének fegyház fokozatban történő végrehajtása az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezmény 11. cikkét megsértve a kérelmező büntetőjogi helyzetének indokolatlan súlyosbítását jelenti, és azzal a következménnyel jár, hogy a kérelmező csak később bocsátható feltételes szabadságra.

9. 2006. március 14-én a Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyezte a kérelmező átvett ítéletének végrehajtási fokozata és a kérelmező feltételes szabadságra bocsátása tárgyában hozott fővárosi bírósági határozatokat, megállapítva azok törvénysértő voltát. Az Ügyészség úgy vélte, hogy a kérelmező szabadságvesztés büntetésének fennmaradó részére a magyar jogrendszerben az olasz ítéletnek legmegfelelőbb börtön fokozatú végrehajtást kellett volna kiszabni, amely esetben az ítélet háromnegyed részének letöltése után van helye feltételes szabadságra bocsátásnak.

10. 2006. március 17-én a kérelmezőt szabadlábra helyezték.

11. Ezt követően a kérelmező államigazgatási jogkörben okozott kár miatt kártérítési pert indított a Fővárosi Bíróság ellen. Arra a tényre alapozva követelt kártérítést, hogy az olasz és magyar büntetés-végrehajtási szabályok Fővárosi Bíróság általi téves megfeleltetése miatt csak 2006. március 7-én bocsátották feltételes szabadságra, holott börtön fokozatú végrehajtás esetén már 2005 novemberében feltételes szabadságra bocsátható lett volna. Amiatt is kártérítést követelt, hogy tévesen töltött fegyház fokozatban két évet és öt hónapot.

12. Eltérő tartalmú határozatok után a Legfelsőbb Bíróság 2008. május 15-én jogerősen elutasította a keresetet. A késedelmes szabadlábra helyezést illetően a Legfelsőbb Bíróság megállapította: bár a Fővárosi Bíróság jogértelmezése felülmérlegelésre került, nincs jele annak, hogy a Fővárosi Bíróság kártérítésre okot adó súlyos gondatlansággal járt el az egymásnak

meg nem felelő olasz és magyar szabályok bonyolult feladatot jelentő összehangolásának elvégzése során. A tévesen fegyház fokozatban töltött időszakot illetően a Legfelsőbb Bíróság megjegyezte: a kérelmező nem bizonyította, hogy ténylegesen kárt szenvedett.

B. A kérelmező ellen Magyarországon lefolytatott büntetőeljárás

13. 1994-től kezdődően lőfegyverrel való visszaélés miatt Magyarországon büntetőeljárást folyt a kérelmező ellen. 2004. február 6-án a Budai Központi Kerületi Bíróság négy hónap felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte a kérelmezőt. Több tanú tanúvallomására alapozva a bíróság észrevételezte, hogy a kérelmező személygépkocsijában engedély nélkül tartott fegyvereket találtak. A bíróság az 1994-ben indult eljárás extrém elhúzódását olyan lényeges enyhítő körülményként vette figyelembe, mint ami felfüggesztett büntetés kiszabását tette szükségessé.

14. 2005. május 12-én a Fővárosi Bíróság hatályában fenntartotta az ítéletet. 2005. november 15-én a Legfelsőbb Bíróság elutasította a kérelmező felülvizsgálati kérelmét.

II. A VONATKOZÓ NEMZETKÖZI JOG

15. Az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezmény (European Treaty Series no. 112) kimondja:

9. cikk (3) bekezdés

„A büntetés végrehajtására a Végrehajtó Állam joga irányadó és egyedül ez az állam illetékes a megfelelő döntések hozatalára...”

10. cikk

„1. A végrehajtás folytatása esetén a Végrehajtó Állam kötve van az ítéletnek az Ítélező Államban meghatározott jogi természetéhez és időtartamához.

2. Ha azonban az ítélet természete vagy tartama összeegyeztethetetlen a Végrehajtó Állam jogával, vagy ha joga így követeli, ez az állam az ítéletet bírósági vagy államigazgatási határozattal átalakíthatja a hasonló bűncselekményre belső joga által előírt büntetésre vagy intézkedésre. A büntetés, illetve intézkedés természetének, amennyire csak lehetséges, meg kell egyeznie a kiszabott végrehajtandó büntetéssel. Nem súlyosbíthatja az Ítélező Államban kiszabott büntetés nemét vagy tartalmát, és nem haladhatja meg a Végrehajtó Állam joga szerint előírt maximumot.”

11. cikk (1) bekezdés

„Az ítélet átalakítása esetén a Végrehajtó Állam joga szerinti eljárás alkalmazandó. Az ítélet átalakításakor az illetékes hatóság...”

d. nem súlyosbíthatja az elítélt büntetőjogi helyzetét, és semmilyen olyan büntetési minimumhoz nincs kötve, melyet a Végrehajtó Állam joga az elkövetett cselekményre vagy cselekményekre előír.”

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY 5. CIKKE 1.(a) BEKEZDÉSÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

16. Az Egyezmény valamely meghatározott rendelkezésére hivatkozás nélkül a kérelmező azt panaszolta, hogy a magyar bíróságok tévedése miatt két évet és öt hónapot indokolatlanul töltött fegyház fokozatú büntetés-végrehajtási intézményben, s négy hónappal később bocsátották feltételes szabadságra, mint ahogyan az várható lett volna.

17. A Kormány vitatta az állításokat.

18. A Bíróság úgy véli, hogy a kérelmet az Egyezmény 5. cikkének 1.(a) bekezdése alapján kell vizsgálni, amely rendelkezés kimondja:

„1. Mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra. Szabadságától senkit sem lehet megfosztani, kivéve az alábbi esetekben és a törvényben meghatározott eljárás útján:

a) törvényes őrizetben tartás az illetékes bíróság által történt elítélést követően;...”

A. Elfogadhatóság

19. A Bíróság megjegyzi, hogy a panasz nem nyilvánvalóan alaptalan az Egyezmény 35. cikkének 3. bekezdése szerinti értelemben. Továbbá megjegyzi, hogy semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

B. Érdem

20. A Kormány előterjesztette, hogy a hazai bíróságok az Átszállítási Egyezményt alkalmazták, s az Egyezményben számukra biztosított mérlegelési jogkörrel éltek; az elítélt büntetőjogi helyzetét sem a végrehajtás fokozatában, sem a feltételes szabadságra bocsátás tekintetében nem súlyosbítták. Így a ténylegesen letöltött szabadságvesztés nem volt aránytalan az eredetileg kiszabott ítélethez képest, és nem haladta azt meg.

21. A kérelmező általánosságban vitatta e nézeteket.

22. A Bíróság megismétli, hogy az 5. cikk 1. bekezdésében található „törvényes” és „törvényben meghatározott eljárás útján” kifejezések

lényegében a nemzeti jogra utalnak vissza, s a nemzeti jog anyagi és eljárásjogi szabályainak való megfelelés kötelezettségét írják elő. Míg a hazai jog értelmezése és alkalmazása főszabályként elsődlegesen a nemzeti hatóságokra, nevezetesen a bíróságokra tartozik, az olyan ügyek tekintetében, amelyekben – mint az 5. cikk 1. bekezdése alapján – a nemzeti jognak való meg nem felelés az Egyezmény megsértését jelenti, ez másképpen van. Ilyen ügyekben a Bíróságnak lehetőségében áll és kötelessége is bizonyos felülvizsgálati jogkört gyakorolni azt illetően, hogy a nemzeti jogot tiszteletben tartották-e (*Baranowski v. Poland*, no. 28358/95, § 50, ECHR 2000-III). Továbbá, a szabadságtól való megfosztásnak nem csupán a nemzeti jog anyagi és eljárásjogi szabályaival kell összhangban állnia, hanem az 5. cikk céljának, nevezetesen az egyén önkényességtől való megvédelmezésének is meg kell felelnie (ld. többek között *Chahal v. the United Kingdom*, 15 November 1996, § 118, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-V).

23. A jelen ügyben a Bíróság észrevételezi, hogy 2006. március 14-én a Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyezte a kérelmező átvett ítéletének végrehajtási fokozata és a kérelmező feltételes szabadságra bocsátása tárgyában hozott fővárosi bírósági döntést, megállapítva annak törvénytelen voltát (ld. fenti 9. bekezdés). Bár a Legfelsőbb Bíróság által elrendelt börtön fokozatú végrehajtás alkalmazása következtében a kérelmezőt ezt követően hamarosan feltételes szabadságra bocsátották (ld. fenti 10. bekezdés), a Bíróság megjegyzi, hogy ilyen módon a fogva tartás megelőző időszakában a nemzeti jogot nem tartották be. Ebből következően a kérelmező szabadságtól megfosztásának 2006. március 14-ig terjedő részére nem „törvényben meghatározott eljárás útján” került sor. Ezért az Egyezmény 5. cikkének 1.(a) bekezdését megsértették.

II. AZ EGYEZMÉNY 5. CIKKE 5. BEKEZDÉSÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

24. A kérelmező azt is panaszolta, hogy törvénytelen fogvatartása miatt nem kapott kártérítést. A Bíróság úgy véli, hogy ezt a panaszt az Egyezmény 5. cikkének 5. bekezdése alapján kell vizsgálni:

„Mindenkinek, aki e cikk rendelkezéseinek megsértésével végrehajtott letartóztatás vagy őrizetbe vétel áldozata, joga van kártalanításra.”

25. A Kormány előterjesztette, hogy mivel a kérelmező fogvatartása nem sértette az 5. cikk 1. bekezdését, a kérelmező nem rendelkezett érvényes igényekkel az Egyezmény 5. cikke 5. bekezdésének céljaira. A kérelmező ezt vitatta.

A. Elfogadhatóság

26. A Bíróság megjegyzi, hogy a panasz nem nyilvánvalóan alaptalan az Egyezmény 35. cikkének 3. bekezdése szerinti értelemben. Továbbá megjegyzi, hogy semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

B. Érdem

27. A Bíróság emlékeztet arra, hogy az 5. cikk 5. bekezdésének való megfelelés akkor áll fenn, hogyha az 1., 2., 3. és 4. bekezdésben foglaltakkal ellentétes feltételek között eszközölt szabadságtól megfosztás miatt kártérítést lehet igényelni (ld. *Wassink v. the Netherlands*, 27 September 1990, § 38, Series A no. 185-A). Az 5. bekezdés szerinti kártérítéshez való jog ilyen módon feltételezi, hogy a többi bekezdés valamelyikének megsértése nemzeti hatóság vagy az Egyezmény intézményei által megállapítást nyert.

28. A jelen ügyben a Bíróság megállapította, hogy a kérelmező fogvatartása az Egyezmény 5. cikke 1. bekezdése megsértésének minősült (ld. fenti 23. bekezdés). A kérelmező emiatti kártérítési keresete azonban sikertelen volt. A Bíróság különösen azt jegyzi meg, hogy a Legfelsőbb Bíróság szerint a Fővárosi Bíróság kérelmezőre hátrányos téves jogalkalmazása – alapvetően a súlyosság hiánya miatt – nem alapozott meg kártérítési felelősséget (ld. fenti 12. bekezdés). A Bíróság azonban úgy véli, hogy a jog téves, a kérelmező törvénytelen fogvatartását eredményező értelmezése a szóban forgó kérdés központi elemét képezi, s hogy a tévedő bíróság „súlyos gondatlanság”-át megkövetelő legfelsőbb bírósági döntés hatékonyan ellehetetlenítette a kérelmező kártérítéshez való jogát az Egyezmény 5. cikke 5. bekezdésének céljaira. Ebből következően ezt a rendelkezést megsértették.

III. AZ EGYEZMÉNY EGYÉB ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSEI

29. A kérelmező az Egyezmény valamely meghatározott rendelkezésére hivatkozás nélkül azt is panaszolta, hogy az ellene lefolytatott magyar büntetőeljárás (ld. fenti 13-14. bekezdés) téves kimenetelre vezetett, és ésszerűtlenül hosszú ideig tartott.

30. Amennyiben a kérelmező panasza úgy értendő, hogy az a bizonyítékok hazai bíróságok általi értékelését és az eljárás eredményét érinti, úgy a Bíróság megismétli, hogy az Egyezmény 19. cikkének megfelelően feladata a Szerződő Államok által az Egyezménnyel kapcsolatban tett vállalások tiszteletben tartásának biztosítása. Különösen nem feladata a Bíróságnak, hogy a nemzeti hatóságok által állítólagosan elkövetett tény- vagy jogbeli tévedésekkel foglalkozzon, kivéve ha, és

amennyiben e tévedések az Egyezményben védett jogokat és szabadságokat sérthették. Továbbá, miközben az Egyezmény 6. cikke biztosítja a tisztességes tárgyaláshoz való jogot, semmilyen szabályt nem állapít meg a bizonyítékok elfogadása vagy értékelése tekintetében, ezért ezeket a kérdéseket elsősorban a nemzeti jognak és a nemzeti bíróságoknak kell szabályozniuk (ld. *García Ruiz v. Spain* [GC], no. 30544/96, § 28, ECHR 1999-I). A jelen ügyben a Bíróság úgy találja: az ügyiratok alapján nincs jele annak, hogy a bíróságok nem voltak elfogulatlanok vagy, hogy az eljárás egyéb módon tisztességtelen vagy önkényes volt.

30. Az eljárás hosszát illetően a Kormány előterjesztette, hogy a 6. cikk 1. bekezdését illetően a kérelmező nem állíthatja magát jogsértés áldozatának, mivel 2004. február 6-i ítéletében a Kerületi Bíróság kifejezetten elismerte, hogy az eljárás szokatlanul hosszú volt, s felfüggesztett ítélet kiszabásával (ld. fenti 13. bekezdés) jogorvoslatban részesítette a kérelmezőt. A kérelmező ezt vitatta.

32. A Bíróság észrevételezi, hogy a Kerületi Bíróság elismerte az eljárás tartamát és megállapította, hogy az ügy túlzott elhúzódása igen jelentős enyhítő körülmény. Emiatt a bíróság relatíve enyhe szabadságvesztés büntetést szabott ki, melynek végrehajtását felfüggesztette. Ennek fényében a Bíróság úgy véli, hogy a kérelmező megfelelő jogorvoslatban részesült az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdésében számára biztosított azon jog állítólagos megsértése miatt, hogy ésszerű időn belül hozzanak határozatot az ellene felhozott büntetőjogi vádak tekintetében. Ezért az Egyezmény 34. cikkének céljaira a kérelmező már nem állíthatja magáról, hogy a 6. cikk 1. bekezdése megsértésének áldozata (ld. *Morby v. Luxembourg* (dec.), no. 27156/02, ECHR 2003-XI; *Kalmár kontra Magyarország*, 32783/03. sz., 27. bekezdés, 2006. október 3.; *Dányádi kontra Magyarország* (határozat), 10656/03. sz., 2006. július 6.; *Kovács Tamás kontra Magyarország* 67660/01. sz., 26. bekezdés, 2004. szeptember 28.; *Lie and Berntsen v. Norway* (dec.), no. 25130/94, 16 December 1999).

33. Ebből következően ezek a panaszok nyilvánvalóan alaptalanok az Egyezmény 35. cikkének 3. bekezdése szerinti értelemben, s az Egyezmény 35. cikkének 4. bekezdése alapján ezeket a panaszokat el kell utasítani.

IV. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

34. Az Egyezmény 41. cikke kimondja:

“Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

35. A kérelmező 100000 euró vagyoni, és 50000 euró nem vagyoni kártérítést követelt.

36. A Kormány vitatta az igényeket.

37. A Bíróság nem lát okozati kapcsolatot a megállapított jogsértés és az állított vagyoni kár között; ezért ezt az igényt elutasítja. Úgy véli azonban, hogy a kérelmező nem vagyoni kárt szenvedett. Ezért méltányossági alapon 15000 eurót ítél meg számára ilyen címen.

B. Költségek és kiadások

38. A kérelmező további 5500 eurót követelt a jogi képviselő költségeire – amelynek 100 eurós óradíjjal számolva 55 órányi ügyvédi munkának kellene megfelelnie –, s további 500 eurót kért vegyes kiadások megtérítésére.

39. A Kormány vitatta az igényeket.

40. A birtokában lévő információkra és esetjogára figyelemmel a Bíróság a különböző címeken felmerült költségek tekintetében összesen 2000 euró megítélését tartja ésszerűnek.

C. Késedelmi kamat

41. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális kölcsönkamatán kell alapulnia, amelyhez további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG EGYHANGÚLAG

1. A kérelmező fogvatartásának törvényes voltával és a kártérítés hiányával kapcsolatos panaszt elfogadhatóvá, a kérelem többi részét elfogadhatatlanná *nyilvánítja*;
2. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 5. cikkének 1.(a) bekezdését megsértették;
3. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 5. cikkének 5. bekezdését megsértették;
4. *Megállapítja*:
 - (a) hogy az alperes Államnak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, a kérelmező számára

- (i) nem vagyoni kár tekintetében 15000 (tizenötezer) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét
 - (ii) költségek és kiadások tekintetében 2000 (kétezer) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét
- kell kifizetnie nemzeti valutában, a teljesítéskori átváltási árfolyam alkalmazásával;
- (b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a teljesítés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális kamatlábát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összeg után.

5. A kérelmező igazságos elégtétellel kapcsolatos további igényeit *elutasítja*.

Készült angol nyelven, írásbeli kihirdetésre került 2011. január 11-én, a Bíróság Eljárási Szabályzata 77. szabálya 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

Stanley Naismith
Hivatalvezető

Françoise Tulkens
Elnök